

van Cripps' missie scherpte hij zijn actie aan. Hij verkondigde dat er, oorlog of geen oorlog, op geen enkele wijze meer met de Britten moest worden samengewerkt.

Die verkondiging bleek effect te hebben: begin augustus '42 nam de *Congress*-partij, in conferentie bijeen, een resolutie aan waarin de eis werd gesteld dat de Britten zich uit Brits-Indië zouden terugtrekken; daaraan werd de toezegging verbonden dat een onafhankelijk India zich in de oorlog aan Britse zijde zou scharen. Nu greep de *Vice-Roy*, Lord Linlithgow, in: Gandhi en alle overige leidende figuren van de *Congress*-partij, onder wie Pandit Nehroe, werden gearresteerd en geïnterneerd (zij zijn tot het einde van de Tweede Wereldoorlog vastgehouden). Het bericht van die arrestaties deed in Brits-Indië onder de Hindoes grote deining ontstaan: het kwam tot massale stakingen en tot sabotage-acties op grote schaal. Na enige tijd begonnen de stakingen evenwel te verlopen en nam ook de sabotage af. Van november '42 af bleef het in Brits-Indië rustig.

Vermelding verdient nog dat het er in de zomer van '43 als gevolg van misoogst en van de concentratie van het transportwezen op de oorlogsinspanning tot een grote hongersnood kwam in de dichtbevolkte provincie Bengalen in het oosten des lands die volgens schatting twee miljoen mensenlevens vergde. De *Combined Chiefs of Staff* moesten talrijke vrachtschepen ter beschikking stellen om met aangevoerde levensmiddelen de ergste nood te lenigen.

★

Het spreekt vanzelf dat de politieke crisis die zich in '42 in Brits-Indië voordeed, door Japan alsook door Duitsland propagandistisch terdege werd uitgebuit. In Brits-Indië had die propaganda nauwelijks effect: tot de onontwikkelden, de overgrote meerderheid van de bevolking, drong zij niet door, de *Moslem League* (die haar actie kon voortzetten) voelde er niets voor, zich op een niet-Islamietische staat als Japan te oriënteren en de ideologie van de *Congress*-partij was onder invloed van personen als Nehroe, die aan een Britse universiteit was gevormd, uitgesproken anti-totalitair.

In die *Congress*-partij was in de loop van de jaren '30 een meer militante groepering ontstaan die daadwerkelijke actie tegen het Brits koloniaal bewind eiste en van die opvatting uit geneigd was, steun te zoeken bij de mogendheid die de Britse positie in Europa ondermijnde: Duitsland.